

DJELOVANJE SLOVENSKEG KATEHETSKOG VIJEĆA

MARIJA SRAKA

Slovenski katehetski svet
Poljanska cesta 2
1000 Ljubljana
Slovenija

Primljeno: 10. 3. 2003.
Pregledni članak
UDK 268 (497.4)

Sažetak

Autorica prikazuje djelovanje Slovenskog katehetskog vijeća. Nakon što je opisala povijest njegova nastanka i ustanovljivanja, ona ukratko prikazuje i njegovo poslanje navodeći zadatak, članstvo i komisije Vijeća. Vijeće je od početka svoga djelovanja brinulo i za pripremu katehetskih udžbenika i pomagala. U Sloveniji nema vjeronauka u javnim školama. Izobrazba župnih kateheta je dobrovoljna, a Vijeće skrbi za njihovo osnovno i permanentno obrazovanje.

Ključne riječi: Slovensko katehetsko vijeće, povijest kateheze u Sloveniji

Vjeronauk je u Sloveniji organiziran samo u župi, pa ga nazivamo župnom katehezom. Zasad još nemamo pravo ni mogućnost poučavanja vjeronauka u školi. Sva katehetska djelatnost odvija se unutar crkvenih struktura. Država je ne priznaje niti financira.

U ovom članku prikazat ću djelovanje i poslanje Slovenskog katehetskog vijeća, kao najvišeg organa u Crkvi koji brine o usklađenom katehetskom djelovanju.

1. KRATKA POVIJEST SLOVENSKEG KATEHETSKOG VIJEĆA

Slovensko katehetsko vijeće (SKV) ustanovljeno je kao Međubiskupijski katehetski odbor 26. kolovoza 1960. na Svetoj Gori kod Nove Gorice te je kasnije preimеноvano u Međubiskupijsko katehetsko vijeće. Nakon osamostaljenja preimеноvali smo ga u Slovensko katehetsko vijeće (SKV).

SKV ima sjedište na Poljanskoj cesti 2 u Ljubljani. Tu je djelovala pisarnica u

ulozi slovenskog katehetskog ureda koji formalno još nije bio ustanovljen.

Cilj ustanovljenja SKV bio je: povezivati sve slovenske katehetske djelatnike, udružiti snage u pripremi udžbenika za župni vjeronauk te započeti s izobrazbom kateheta kao pripremom na katehetsko poslanje. Nakon rata aktivniji katehete u pojedinim biskupijama nastojali su da poučavanje vjeronauka bude kvalitetno te da pripreme udžbenike za poučavanje, iako su osjećali da su njihove snage previše razdrobljene te da svaka biskupija radi isto. Stoga su se počeli povezivati i međusobno podijeliti posao.

Suustanovitelji su među ostalima bili: A. Metlikovec, T. Smerkolj, J. Bertoncej, oba Godniča, Drago Oberžan, F. Lasbaher, L. Kozar i drugi, a kasnije su im se pridružili V. Dermota i J. Pogačnik. Gospodin Pogačnik, kasnije ljubljanski biskup, bio je veoma dobar kateheta i pisac udžbenika, te je stalno podupirao ova nastojanja i sudjelovao u pripremi udžbenika. 9. prosinca

1959. J. Pogačnik pisao je A. Metlikovcu: »Toliko zajedničkih problema navodite, da je potrebno opet misliti na zajedničko katehetsko vijeće ili, možete reći, i nadvijeće. U rano proljeće ove godine zamolio sam sva tri naša ordinarija... neka imenuju zajedničko vijeće« (pismo u arhivu SKV). Tako je započela sazrijevati ideja o jedinstvenom slovenskom katehetskom tijelu.

2. POSLANJE SKV PREMA STATUTU

2.1. Zadaće

O glavnim zadaćama SKV-a govori statut, koji je bio potvrđen 23. studenog 1999, u članku 2. ovako:

- a) od Slovenske biskupske konferencije i Slovenskog pastoralnog vijeća prima smjernice i poticaje za uređenu katehezu, vjerski odgoj i izobrazbu na pastoralnom području te ih usklađuje;
- b) proučava, provjerava i povezuje katehetski rad u Crkvi u Sloveniji te predlaže Slovenskoj biskupskoj konferenciji (SBK), Slovenskom pastoralnom vijeću (SPV), Slovenskom katehetskom uredu (SKU) i biskupijskim katehetskim uredima (BKU) načelne i radne poticaje za trajnu obnovu katehetskog naviještanja;
- c) brine za osnovnu izobrazbu i neprestano usavršavanje kateheta i teologa laika, katehistica i drugih katehetskih djelatnika;
- d) priprema i izdaje katehetske nacрте, udžbenike, priručnike, stručnu literaturu i druga katehetska pomagala.

2.2. Članstvo

Članstvo je određeno člankom 5:

Slovensko katehetsko vijeće sačinjavaju članovi po službi i po imenovanju.

- a) Po službi članovi SKV su:
 - predsjednik, koji je biskup, a imenuje ga Slovenska biskupska konferencija,
 - voditelji biskupijskih katehetskih odbora,
 - voditelj Slovenskog katehetskog ureda,
 - voditelji biskupijskih katehetskih ureda,
 - zastupnik predavača katehetike na Teološkom fakultetu,
 - zastupnik voditelja Teološke pastoralne škole,
 - predstavnik(ca) Zajednice slovenskih kateheta i katehistica,
 - predstavnik Komisije za vjersko poučavanje u javnim školama,
 - predstavnik za vjerski odgoj u katoličkim ustanovama,
 - voditelji radnih komisija.
- b) Imenovanjem članovi SKV su: Slovensko katehetsko vijeće predlaže i druge stalne ili privremene članove.

2.3. Komisije

Komisije koje djeluju u okviru SKV-a određene su člankom 16:

U okviru SKV-a djeluju komisije za sljedeća područja:

- a) za katehetska planiranje, za udžbenike i katehetska pomagala,
- b) za redovnu izobrazbu i osposobljavanje kateheta,
- c) za katehezu odraslih,
- d) za katehezu djece prema raznim stupnjevima,
- e) za naviještanje mladima,
- f) za katehezu osoba s posebnim potrebama, pripadnika manjina u Sloveniji i Roma,
- g) za sredstva izvješćivanja,
- h) za izdavanje publikacija, prodaju i tehničke poslove.

Slovensko katehetsko vijeće trenutno broji 18 članova. Voditelj Vijeća i njegov

predsjednik je biskup Alojz Uran. Tajništvo sačinjavaju tri voditelja biskupijskih vijeća i voditelj pisarnice. No sve komisije još ne djeluju kako bismo željeli.

Biskupijski katehetski ured ustanovljen je i djeluje tek u Mariborskoj biskupiji. U Ljubljani i Kopru želimo ustanoviti biskupijske katehetske urede da bi kateheza po biskupijama postala življa i djelotvornija. Biskupe ordinarije već smo zamolili za ustanovljenje, ali zasad uredi još nisu osnovani.

Pisarnica SKV-a, koja vrši zadaće Slovenskog katehetskog ureda, izvršni je organ SKV-a, provodi sve dogovorene zadaće i zaključke koji su bili prihvaćeni na raznim sjednicama i savjetovanjima, koordinira rad, kontaktira s osobama, vodi dopisivanje. To je centar gdje se sabire i arhivira sva građa. Tu se vodi sva evidencija o događanjima na katehetskom području, pišu zapisnici i planira djelovanje. No i sami puno studiramo.

3. DJELATNOSTI SKV-a

3.1. Priprema udžbenika

Već od svoga ustanovljenja SKV brine o pripremi vjeronaučnih udžbenika. Tako su pod njegovim vodstvom pripremljeni sljedeći udžbenici:

- od I. do VII. razreda osnovne škole (Kršćanski nauk: I, II, III, IV, V: Naš rast u vjeri, VI: Živimo s Crkvom, VII: Krist naš uzor, za VIII. razred nije još izdan),
- od I. do IV. razreda: I: Isus voli djecu, II: Mi djeca volimo Isusa, III: Božji smo narod, IV: Radimo kao Božji narod,
- Vjeronaučna knjiga V-VIII (prijevod austrijskih udžbenika za vjeronauk),
- za prvu pričest: Isus nas poziva na gozbu,
- *predškolski*: Vjerskoedgojni satovi za malu djecu, K Isusu, Vrapčici dangupčici.

Sada važeći udžbenici:

Nastavni plan po kojem su sastavljeni udžbenici u svojoj početnoj fazi bio je pripremljen 1991. godine, a potom je doraden. Zove se *Plan za katehezu u župnoj zajednici*. Pripremio ga je A. Slavko Snaj. Udžbenici su:

- *osnovnoškolski*: I: Pođimo k Isusu, II: Hodajmo s Isusom, III: Put u sretan život, IV: Znakovi na putu k Bogu, V: Zajedno u novi svijet, VI: Tko je taj? VII: U Život, VIII: Putem ljubavi (u pripremi)
- *priprema za krizmu*: Dodi, Duše Sveti; Da život imaju, u izobilju da ga imaju.
- *predškolski*: K Isusu.

Udžbenici u pripremi

Pored udžbenika za sadašnji VIII. razred, pripremamo još:

- udžbenik za prvi razred devetoljetke; školskom godinom 2003/2004. Ministarstvo prosvjete uvodi devetogodišnju osnovnu školu, tako da djeca polaze u školu godinu ranije, sa šestom godinom starosti,
 - udžbenik za pripravu djece na prvu svestu ispovijed i pričest.
- Udžbenika za srednje škole nemamo.

3.2. Priprema pomagala

SKV izdaje svjedodžbe i pomagala za katehezu.

- *Vjeronaučne svjedodžbe i vjeronaučna kartoteka*

Budući da se naša kateheza odvija samo u župi, pripremili smo posebne vjeronaučne svjedodžbe kao potvrdu da djeca pohađaju vjeronauk. Ponovno smo pripremili vjeronaučnu kartoteku, koja služi za vođenje evidencije pojedinog vjeroučenika u župi.

- *Dijapozitivi, slike i folije*
Izdali smo komplet od 16 slika, dijasa i folija, kao pomoć za pripremu vjeroučenika na prvu pričest, a oni mogu poslužiti i u drugim prigodama kad se obrađuje tema euharistije.

- *Dječja štiva*
Slovenska biskupska konferencija je na sjednici 21. studenog 2001. zaključila da je SKV odgovoran za pripremu i izdavanje dječjeg štiva. Autore biramo raspisivanjem natječaja. U suradnji s Mohorjevom družbom u 2002. godini izdali smo štivo za djecu: Sveci – Božji prijatelji. Djeca uz pripremljeno gradivo dobiju i domaće zadatke i radne listove. Godine 2003. tema će biti: Izaberi život.

- *Kalendar za katehete*
Biskupijski katehetski ured Maribor je za godinu 2001/2002. prvi put priredio *Katehetski kalendar*, koji sadrži sve značajne datume povezane s katehetskom djelatnošću a i prijedloge za različite susrete s roditeljima i druge događaje u župi. Katehete su ga vrlo dobro prihvatili. Budući da je koristan za praktično planiranje katehetskog rada, ponovno smo ga izdali ove školske godine i preimenovali u *Katehetin kalendar*.

- *Raspored sati za djecu*
Biskupijski katehetski ured Maribor pripremio je i *Raspored sati za djecu*, koji je izdalo Mohorjevom družbom i svako dijete dobilo zajedno s udžbenikom i radnom bilježnicom. U njemu su naznačeni satovi pouke u školi te blagdani i praznici, tako da je koristan i roditeljima i djeci, ali i katehetama.

- *Slomšekovo čitalačko priznanje*
Čitalačka kultura djece prilično je niska. Djeca malo čitaju kvalitetnu vjersku literaturu. Zato smo se odlučili potaknuti

čitanje vjerske literature. U školskoj godini 2002/2003. u tijeku je akcija već za sljedeću godinu. Djeca nižeg stupnja imaju na raspolaganju oko 30, a ona višeg stupnja oko 40 knjiga. Sudjeluje približno 2100 vjeroučenika iz cijele Slovenije. Krajem školske godine čitaoci se zajedno s animatorima okupe na zajedničkom susretu na Ponikvi, rodnom kraju našeg blaženog Antuna Martina Slomšeka.

- *Voditelj duhovnog života*
Djecu potičemo i na redovan liturgijski život i slušanje riječi Božje za vrijeme mise. S tom nakanom izdajemo i liturgijski vodič kao dodatno liturgijsko pomagalo. On služi kao pripomoć kod uvodenja u liturgijski život i Sveto pismo.

4. IZOBRAZBA KATEHETA

Svi oblici obrazovanja kateheta su dobrovoljni. Vjeronauk se još uvijek odvija samo u župi kao župna kateheza. U školi još uvijek nije dopušten. Stoga je i svako obrazovanje dobrovoljno. Kateheta ga prihvaća iz osobnog interesa.

4.1. Osnovno katehetsko obrazovanje kao priprava na katehetsku službu

Katehete se za katehetsku službu osposobljavaju na Teološkom fakultetu ili na Teološkoj pastoralnoj školi (TPŠ). TPŠ je namijenjen laicima. U prve dvije godine obuhvaća opće teološke predmete, a u trećoj i četvrtoj godini osposobljava za poučavanje u župi. Za obje vrste obrazovanja odgovoran je Teološki fakultet.

4.2. Permanentno obrazovanje

– Slovensko katehetsko vijeće (SKV) brine o permanentnom obrazovanju kateheta tzv. *katehetskim tjednom ili tečajem*, koji je započeo s radom na Mirenskom gra-

du 1971. godine te je prve tri godine trajao dva tjedna, a kasnije samo jedan dana. Ove godine održan je već 33. tjedan. Izvodimo ga u dva uzastopna vremenska termina: na Mirenskom gradu kod Nove Gorice i u Celju. Svake godine izaberemo aktualnu temu. Prošle je godine bila tema *Kateheza i slobodno vrijeme*, a ove godine *Didaktika u katehezi*. Svake godine izdajemo i Zbornik sa svim predavanjima. Ovogodišnji katehetski tjedan bio je vrlo dobro posjećen, jer je sudjelovalo oko 250 osoba. Namijenjen je svima koji poučavaju: svećenicima, redovnicima, redovnicama i laicima katehetama i katehisticama.

Seminar je organiziran tako da ima glavnu temu. Svakog dana obradi se po jedan vid u prijedodnevnom predavanju. Poslijepodne rad se odvija u skupinama u obliku 5 ili 6 radionica, u kojima katehete iskušavaju različite metode rada u katehezi.

– Niz godina imali smo ljetni *katehetski dan* u Želimlju, a kasnije u Ljubljani. Potom smo to napustili. Jednako tako organizirali smo biskupijske katehetske dane. Najprije su ga, 2001. godine, uveli u Mariborskoj biskupiji, a 2002. i u ostalim dvjema biskupijama.

- *Stručno savjetovanje o katehezi*
Organizirali smo dva stručna savjetovanja o katehezi.
- *Studijsko savjetovanje katehistica i kateheta*
Zajednica slovenskih katehistica i kateheta organizira već 26 godina trodnevno studijsko savjetovanje za katehete i katehisticice laike te za redovnice. Na savjetovanju sudjeluje od 60 do 80 katehistica i kateheta.

Prijevod sa slovenskoga: Alojz Jurak